

## РИНОК М'ЯСА ПТИЦІ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТАН В УКРАЇНІ

## THE MARKET OF POULTRY: WORLD'S TRENDS AND CURRENT STATE IN UKRAINE

*Розглянуто сучасний стан і тенденції ринку м'яса птиці у світі та Україні. Проведено аналіз стану ринку м'яса птиці у світі. Розглянуто особливості функціонування ринку м'яса птиці в Україні. Виявлено проблеми функціонування ринку м'яса птиці та запропоновано можливі шляхи їх вирішення.*

**Ключові слова:** м'ясо, ринок м'яса птиці, птахівництво, виробництво, експорт, імпорт, споживання, ціна.

*Рассмотрены современное состояние и тенденции рынка мяса птицы в мире и Украине. Проанализировано состояние рынка мяса птицы в мире. Рассмотрены особенности функционирования рынка мяса птицы в Украине. Выявлены проблемы функциониро-*

*вания рынка мяса птицы и предложены возможные пути их решения.*

**Ключевые слова:** мясо, рынок мяса птицы, птицеводство, производство, экспорт, импорт, потребление, цена.

*The current state and trends in the poultry market in the world and in Ukraine are considered. The analysis of the state of poultry market in the world is conducted. The peculiarities of poultry market functioning in Ukraine are considered. The problem of poultry market functioning were discovered and the possible ways of their solving were offered.*

**Key words:** meat, poultry market, poultry, produce, export, import, consumption, price.

УДК 338.512:005.93

**Родіна О.В.**

старший викладач кафедри обліку та фінансів  
Нікопольський економічний університет

**Постановка проблеми.** М'ясо – унікальний продукт, а птахівництво, без сумніву, сьогодні займає перше місце як доступний виробник необхідної складової раціону людини продукту – м'яса птиці. Виробники м'яса птиці, протягом уже багатьох років утримують свої позиції як конкурентоспроможна і рентабельна галузь, незважаючи на втрати виробничих потужностей АР Крим та Донецької і Луганської областей, девальвації гривні, інфляції, зменшення споживання м'яса птиці через підвищення цін та інших причин. Тому, сьогодні в умовах нестабільної економічної ситуації є об'єктивна необхідність дослідження стану ринку м'яса птиці для визначення шляхів подолання негативних тенденцій галузі.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** До проблем розвитку птахівництва зверталися у своїх працях такі вітчизняні вчені, як: Андрійчук В.Г., Месель-Веселяк В.Я., Саблук П.Т., Стефанів О.Б., Ярошенко Ф.О.; досліджували світовий ринок м'яса птиці Топіха В.І., Шпичак О.М та інші.

**Постановка завдання.** Метою статті є аналіз стану світового та вітчизняного ринку м'яса птиці, а також визначення тенденцій подальшого розвитку українського ринку.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** М'ясо є основним джерелом вітамінів групи В. У складі сирого м'яса є повний набір водорозчинних (В1, В2, В3, В6, В12, РР, С, фолієва кислота, біотин, пантотенова кислота) і жиророзчинних (А, Б, Е, К) вітамінів, які регулюють фізіологічні процеси в організмі [1, с. 10-23]. За хімічним складом м'ясо птиці відрізняється від м'яса забійних тварин підвищеним вмістом біологічно цінних білків і легкозасвоюваного жиру. М'ясо птиці містить 50-70% води, 16-22% білків, 16-45% жирів та мінеральні речовини і вітаміни. Такий розподіл сприяє доброму засвоюванню м'яса і жиру птахів організмом людини [2].

Світове виробництво м'яса за усіма видами зростає уже протягом декількох років у середньому на 2% з кожним роком, згідно даних OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025 [3].

Найбільшими темпами зростало виробництво м'яса птиці – на 3,6% у рік, найповільніше зростала яловича – 1%, хоча у 2015 році загальна частка і свинини, і яловичини зменшилася. У світі найбільшими виробниками м'яса птиці є США, Китай, ЄС, Бразилія – вони забезпечують майже 60 % світового виробництва, частка ж України складає всього 1,1% (рисунок 1) [4].

Починаючи з 2010 року і по 2016 відбувається великий розрив між трійкою лідерами з іншими країнами п'ятірки, так протягом шести років бачимо, що незмінним лідером залишається США, невелика різниця спостерігається між Китаєм та Бразилією, які ділять відповідно друге і третє місце, але у 2016 році Бразилія випередила Китай у виробництві на 865 тис. тон. Така ситуація свідчить, що за рахунок новітніх технологій, утримання, відгодівлі, підготовки товарної продукції розвинені країни досягли високого рівня та постійно збільшують обсяги виробництва.

М'ясний імпорт представлений переважно свининою та м'ясом птиці, які у його структурі займають 43% та 47% відповідно. Імпортується м'ясна продукція в Україну переважно із Польщі та Німеччини. Частка імпорту у внутрішньому продовольчому споживанні у 2016 році склала 8% [5].

Збільшення обсягів української м'ясної продукції на світових ринках відбувається завдяки галузі птахівництва. Частка м'яса птиці у загальних обсягах експорту становить 79% (240 тис. тон, або на 49% більше, ніж роком раніше). Найвищим попитом українська птиця користується в Іраку, Єгипті та Нідерландах. У 2015 році Україна відкрила нові ринки для торгівлі м'ясом птиці з ОАЕ (5 підприємств), Республіка Молдова (3 під-

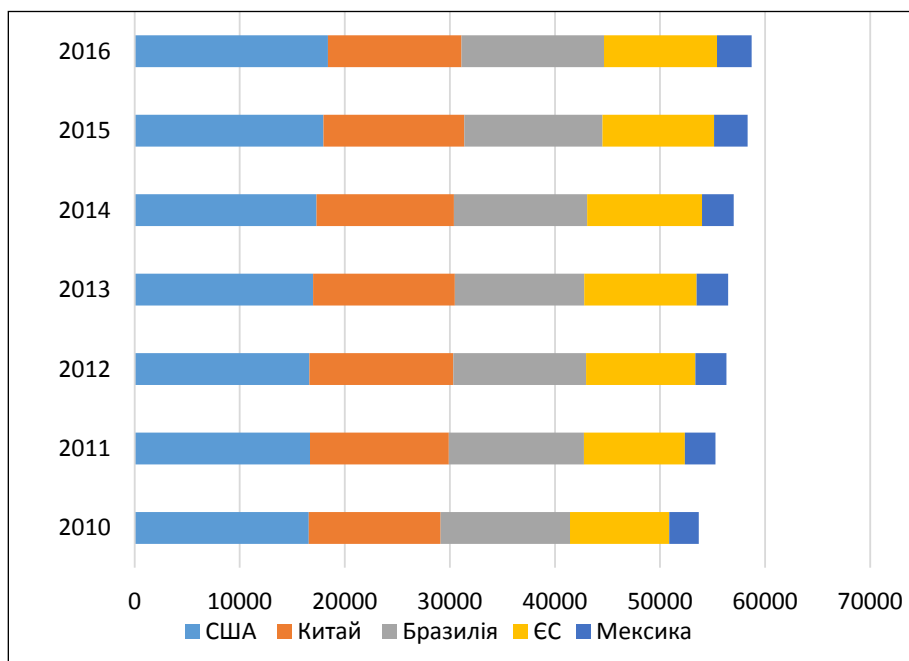


Рис. 1. Світове виробництво м'яса курей за 2010-2016 роки, тис. тон

Джерело: складено автором за даними FAO [4]

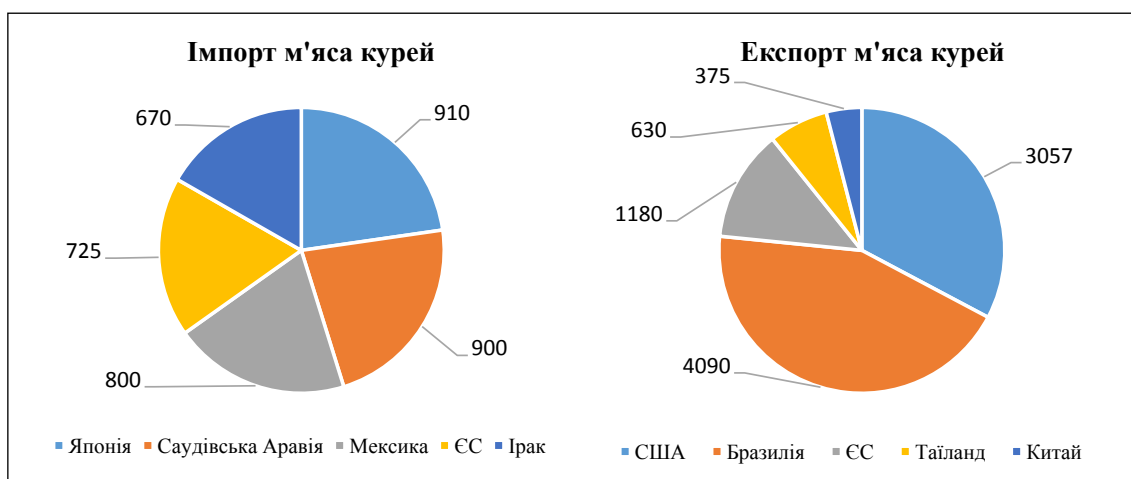


Рис. 2. Структура експорту та імпорту м'яса курей у світі у 2016 році, тис. тон

Джерело: складено автором за даними FAO [4]

приємства). Експорт м'яса птиці із України протягом останніх років припадає на країни Азії, ЄС, СНД, Африку (рисунок 2) [6].

Світовий імпорт за останні п'ять років зріс на 889 тис. тон, незмінними лідерами-імпортерами за ці роки залишаються Японія, Саудівська Аравія, Мексика, Ірак, Південна Африка, ОАЕ, Ангола, Гонконг. Причинами залежності від імпортного м'яса птиці є низький рівень споживання або недостатній економічний розвиток країни. Світовий експорт у 2016 році зріс на 1898 тис. тон, а лідерами залишаються найбільші країни-виробники – США, Бразилія та ЄС. Але лідери експорту поступово

втрачають свої позиції, тому що зростає експорт із інших країн (Індія, Туреччина, Аргентина, Україна, Канада), які збільшують обсяги власного виробництва (рисунок 3).

Результатом збільшення виробництва м'яса курей у світі та Україні є збільшення об'ємів споживання та попиту на даний продукт.

Для України важливими є те, що у час негативних тенденцій для галузі тваринництва у цілому, вона не стала на шлях імпорту м'яса птиці і поступово нарощує виробництво для задоволення власних потреб та збільшення експорту. Хоча сьогодні Україна ще не може забезпечити достат-

ній рівень споживання по багатьом продуктам харчування, ні шляхом власного виробництва, ні за рахунок імпорту. Мінімальна потреба у м'ясі та м'ясопродуктах для працездатного українця за нормами споживчого кошика складає 53 кг на рік, а для нормального функціонування дорослого організму у раціоні українця має бути біля 70-80 кг на рік, у світі даний показник сягає у середньому 76 кг на рік. (таблиця 1).

Обсяг виробництва м'яса птиці у живій вазі у 2016 році в Україні становить 201,7 тис. голів, що на 1,1 % менше, ніж у попередньому році,

виробництво м'яса птиці у забійній вазі склало 1300,0 тис. тон, що на 13,6 більше, ніж у попередньому році, кількість наявного населення становила 42,8 тис. осіб, що на 0,2% менше попереднього року. Такі коливання в обсягах виробництва свідчать про нестабільну ситуацію на ринку м'яса птиці. Головною причиною є збільшення ціни на куряче м'ясо, через збільшення собівартості його виробництва, бо у структурі собівартості курятини великий відсоток займає імпорт ресурсів (племенні ресурси, ветеринарні препарати, вітаміни, префікси, обладнання,

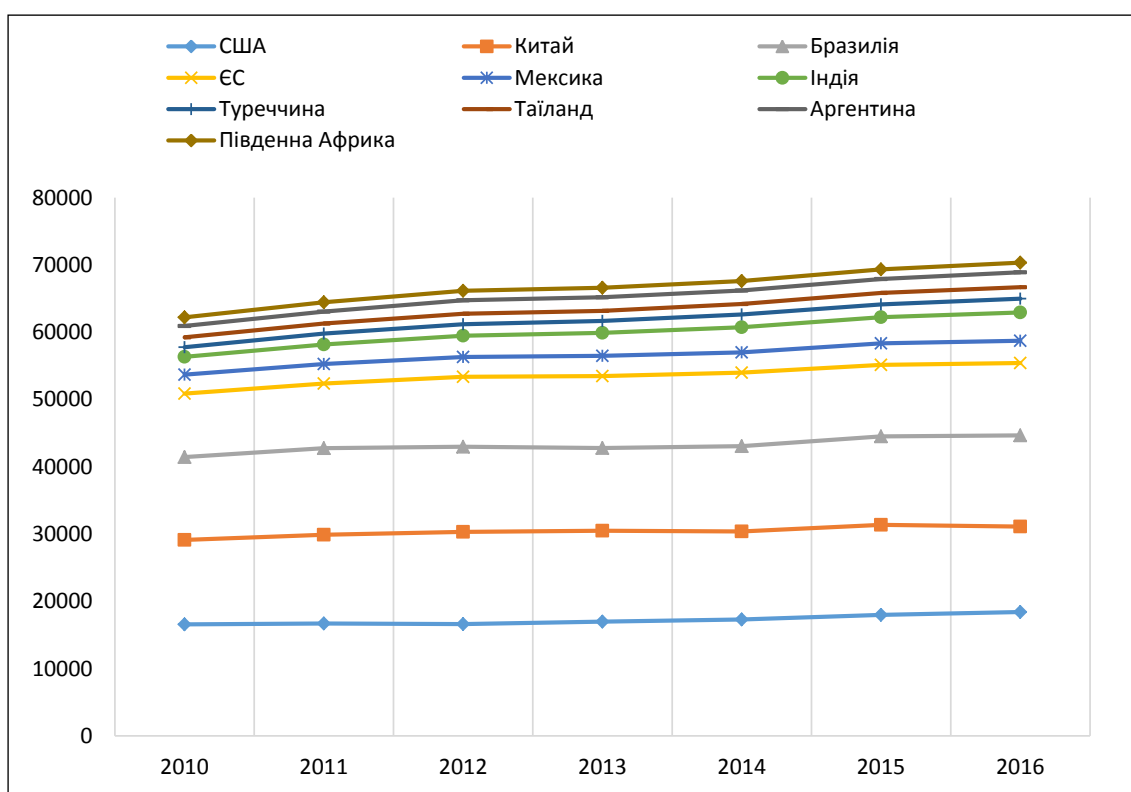


Рис. 3. Темп приросту виробництва м'яса курей у світі за 2010-2016 роки, тис. тон

Джерело: складено автором за даними FAO [4]

Таблиця 1

### Обсяги виробництва м'яса птиці в Україні за 2010-2015 роки

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Виробництво м'яса птиці у живій вазі, тис. голів	203,8	200,8	214,1	230,3	213,3	203,9	201,7
Відсоткові зміни,%	-	98,5	106,6	107,6	92,6	95,6	98,9
Виробництво м'яса птиці у забійній вазі, тис тон	953,5	995,0	1075,0	1168,0	1165,0	1144,0	1300,0
Відсоткові зміни,%	-	104,4	108,4	108,7	99,7	98,1	113,6
Кількість наявного населення, тис. осіб	46,0	45,8	45,6	45,6	45,4	42,9	42,8
Відсоткові зміни, %	-	99,6	99,6	100	99,6	94,5	99,8
Виробництво на одну особу м'яса птиці (свіже, охолоджене, заморожене), кг/рік	17,1	18,1	18,8	20,2	20,2	20,8	23,7
Відсоткові зміни, %	-	105,8	103,9	107,4	100	103,0	113,9

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [7]

запасні частини), а через зростання курсу в останні два роки імпортна складова зросла з 15 до 40 відсотків [5].

Згідно статистичних даних п'ятірка областей, які є лідерами у 2016 році з вирощування птиці у живій вазі (тис. тон) є: Вінницька – 366,8, Черкаська – 348,0, Дніпропетровська – 226,7, Київська – 135,2, Волинська – 82,2.

На сьогодні основним виробником курятини, який займає велику частку цього ринку, є ПАТ «Миронівський хлібопродукт», далі підприємства розмістилися у такому порядку ТОВ «Комплекс Агромарс» (ТМ «Гаврилівські курчата»), ТОВ Птахокомплекс «Дніпровський», ТОВ «Агро-Овен», ПАТ «Володимир-Волинська птахофабрика», Птахокомплекс Губин, ПФ Варто. Хоча згідно статистичних даних рентабельність підприємств АПК зменшилась за рахунок збільшення собівартості, але прибутковість птахівничих підприємств тримається на рівні 20-30 % [8].

За прогнозами FAO до 2020 року у структурі споживання українців 80% буде м'ясо у чистому вигляді, на сьогодні ж більшу частину раціону складають консерви та готові м'ясні вироби. У 2016 році в Україні у структурі споживання м'яса найбільша питома вага припадає на м'ясо птиці – 46,8%, свинина – 42,8%, яловичина 10,4%, а головним чинником забезпечення продовольчої безпеки є рівень виробництва та споживання у країні (таблиця 2).

Баланс попиту і пропозиції ще раз підтверджує домінуючу позицію м'яса птиці у загальному об'ємі виробництва та споживання серед інших видів м'яса і те, що дешеве м'ясо птиці користується попитом серед споживачів. Загалом обсяги зовнішньої торгівлі м'ясом птиці постійно зростають. Сьогодні наша країна отримує з експорту продукції АПК третину від загального заробітку, тому владі необхідно докласти більше зусиль, щоб допомогти аграрним підприємствам виходити на новий рівень експорту [6].

Купівельна спроможність споживача прив'язана до ціни на продукцію. В Україні вона залишається низькою. Індекс цін на м'ясо птиці у 2015 року зріс на 33% у порівнянні з 2013 роком, а доходи населення у вигляді заробітної плати зросли за цей період тільки на 17%, то така ситуація суттєво зменшила рівень споживання м'яса (рисунок 4).

Ситуація з різким підвищенням цін призвела до зменшення об'ємів споживання за всіма видами м'яса. Що стосується курятини, то споживання м'яса птиці минулого року зменшилося до 24,2 кг на одну особу та прогнозується подальше зменшення споживання на внутрішньому ринку.

За прогнозами OECD-FAO Agricultural Outlook виробництво м'яса птиці протягом 2018-2025 років буде зростати і в цілому складе на 7% більше у 2025 році у порівнянні з 2018 роком (рисунок 5).

На жаль, для України такий прогноз не буде втішним, по-перше, вітчизняному виробнику буде важче нарощувати експорт, по-друге, через не досконалу законодавчу базу є загроза збільшення об'ємів імпорту даної продукції.

Отже, можна визначити наступні гострі проблеми на ринку м'яса птиці та можливі шляхи їх подолання (таблиця 3).

**Висновки з проведеного дослідження.** За результатами досліджень можна зробити наступні загальні висновки, що галузь птахівництва сьогодні має великий потенціал як для задоволення потреб внутрішнього, так і зовнішнього ринку. Залежність рівня споживання та ціни на м'ясо птиці очевидна, але переважно раціон пересічного українця складає саме цей вид м'яса, незважаючи на значне зростання ціни. Збільшення собівартості через імпортовані складові вплинула на рівень рентабельності птахівничих підприємств та лідери втримали свої позиції на ринку. Державна підтримка потрібна цій галузі тваринництва, хоча б з питань захисту вітчизняного виробника від імпортного м'яса, тому що в майбутньому ринок м'яса птиці має тенденції для розвитку за даними прогнозу.

Таблиця 2

**Баланс попиту і пропозиції м'яса і м'ясопродуктів у 2015 році, тис. тонн**

Показник	2015 рік, усього м'яса	У тому числі			
		Яловичина	Свинина	М'ясо птиці	Інші види м'яса
Попит на продукцію	2432	388	817	1190	37
фонд споживання	2179	347	775	1022	35
інше споживання	8	1	1	5	1
Експорт	245	40	41	163	1
Пропозиція продукції	2482	400	835	1209	38
власне виробництво	2323	384	760	1144	35
імпорт	158	16	75	64	3
Інші зміни запасів	-1	0	0	-1	0

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [7]

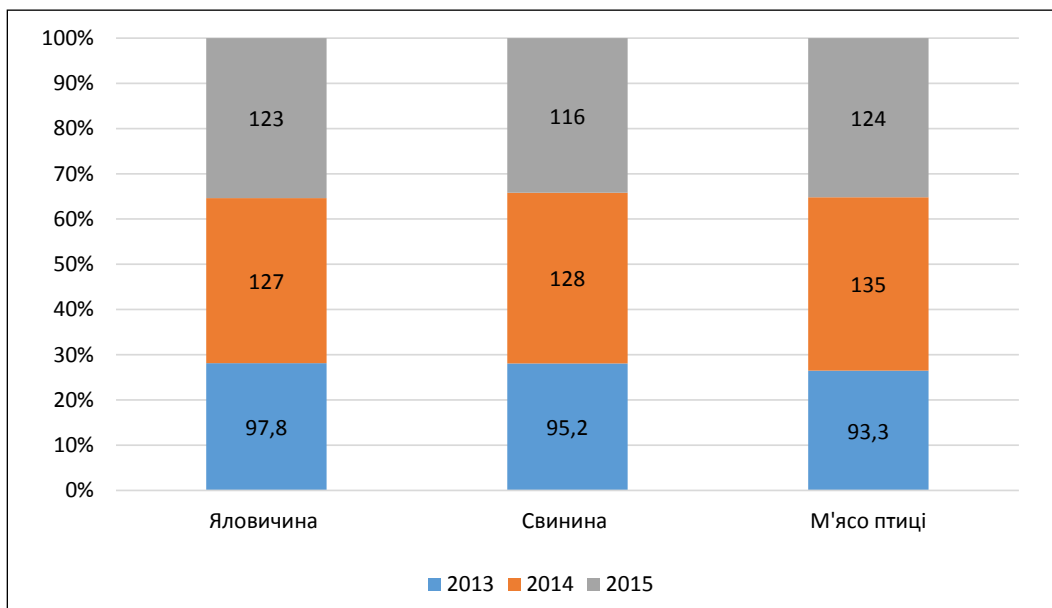


Рис. 4. Індекс ціна на м'ясо у 2013-2015 роках в Україні

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [7]

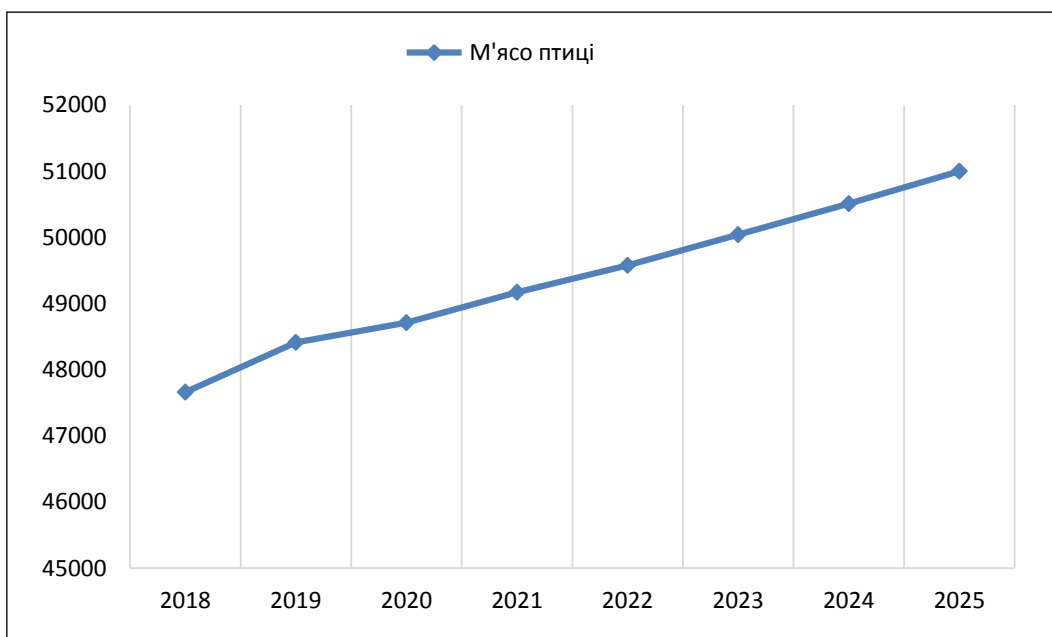


Рис. 5. Прогнозований розмір виробництва м'яса птиці у світі на 2018-2025 роки, тис. тонн

Джерело: складено автором за даними [3]

Таблиця 3

Топ-проблеми та шляхи їх подолання у галузі птахівництва

Проблемне питання	Можливі шляхи подолання
Зростання ціни на ресурси, залежність від імпорту на деякі ресурси (корма, ветеринарні препарати, електроенергію)	Введення спеціального режиму для ввозу необхідної ресурсної бази для виробництва м'яса курятини
Імпорт м'яса птиці	Підтримка держави та введення квот на імпорт
Зниження доходів населення та низька купівельна спроможність як наслідок	Зниження собівартості через систему управління витратами та перегляд асортименту і ціни продукції
Якість м'яса на ринку	Посилення контролю якості м'яса

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:**

1. Янчева М. О., Пешук Л. В., Дроменко О. Б. Фізико-хімічні та біохімічні основи технології м'яса та м'ясопродуктів: Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 304 с.
2. Цінова ситуація на ринку м'яса птиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/analtika/2696-cinova-situaciya-na-rinku-myasa-ptici.html>
3. Сайт Організації світового та економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.oecd.org](http://www.oecd.org)
4. Сайт Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.fao.org](http://www.fao.org)
5. Асоціація «Союз птахівників України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.poultryukraine.com>
6. Карпенко С.М. Основні тенденції розвитку птахівництва // С.М. Карпенко / Экономика и менеджмент. – 2016. – №7. – С. 2-9
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Голюк Я.В. Аналіз експорту м'яса курятини в Україні: стан та тенденції розвитку ринку // Я.В. Голюк, Н.І. Голець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://market-infr.od.ua/journals/2016/2\\_2016\\_ukr/27.pdf](http://market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/27.pdf)

**REFERENCES:**

1. Yancheva M. O., Peshuk L. V., Dromenko O. B. Fyzyko-khimichni ta biokhimichni osnovy tekhnolohii miasa ta miasoproduktiv: Navch. Posibnyk. – K.: Tsentru uchbovoi literatury, 2009. – 304 s.
2. Tsinova sytuatsiia na rynku miasa ptytsi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://a7d.com.ua/analtika/2696-cinova-situaciya-na-rinku-myasa-ptici.html>.
3. Sait Orhanizatsii svitovoho ta ekonomichnoho spivrobotnytstva ta rozvytku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [www.oecd.org](http://www.oecd.org)
4. Sait Prodovolchoi i silskohospodarskoi orhanizatsii OON [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [www.fao.org](http://www.fao.org)
5. Asotsiatsiia «Soiuz ptakhivnykiv Ukrainy» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.poultryukraine.com>
6. Karpenko S.M. Osnovni tendentsii rozvytku ptakhivnytstva // S.M. Karpenko / Ekonomyka y menedzhment. – 2016. – #7. – S. 2-9
7. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Holiuk Ya.V. Analiz eksportu miasa kuriatyny v Ukraini: stan ta tendentsii rozvytku rynku // Ya.V. Holiuk, N.I. Holets [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://market-infr.od.ua/journals/2016/2\\_2016\\_ukr/27.pdf](http://market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/27.pdf)

**Rodina O.V.**

Senior Instructor at Department of Accounting and Finance  
Nikopol Economics University

**THE MARKET OF POULTRY: WORLD'S TRENDS AND CURRENT STATE IN UKRAINE**

Meat is a unique product, and poultry breeding, no doubt, now takes the first place as an available manufacturer of a necessary component of the human diet – poultry meat. Producers of poultry have kept their positions as a competitive and profitable industry for the past many years, despite many problems.

The world meat production for all kinds has increased for several years by an average of 2% each year.

The world's largest poultry meat producers are the USA, China, EU, Brazil, while Ukraine's share is only 1.1%.

The share of imports in domestic poultry meat consumption in 2016 was 8%, meat products are imported into Ukraine mainly from Poland and Germany.

The share of poultry meat in total exports is 79%. The highest demand for Ukrainian poultry is in Iraq, Egypt and the Netherlands.

It is important for Ukraine that at the time of negative trends for the livestock industry as a whole, it has not embarked on meat poultry imports and is gradually increasing production.

The volume of poultry meat in live weight in 2016 in Ukraine was 201.7 ths. heads, which is 1.1% less than the previous year, the production of poultry meat in slaughter weight was 1,300.0 ths. tons, which is 13.6% more than last year.

According to FAO forecasts by 2020 there will be 80 % of meat in its pure form in consumption patterns of Ukrainian people, while today most of the diet consists of canned and prepared meat products. In 2016 in Ukraine in the structure of meat consumption the biggest share belongs to poultry meat – 46,8%.

The dependence of consumption level and poultry prices is obvious, but the diet of an average Ukrainian consists of this kind of meat, despite the significant increase in prices. Increased costs due to imported components influenced the profitability of poultry companies, but the leaders could keep their positions in the market.